

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

**ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ**

Збірник наукових праць

Видається з 2005 року

Випускається 2 рази на рік

Випуск 2 (30)

Харків
ХДУХТ
2019

УДК 657.1:642.5.024.3/.5:339
ББК 65.9 (4Укр) 42

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки збірник включено до Переліку наукових фахових видань України (наказ № 747 від 13.07.2015).

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 22056-11956ПП

Збірник включено до НМБД: Index Copernicus, Google Scholar, Academic Resource Index (Research Bib).

Рекомендовано до видання вченою радою Харківського державного університету харчування та торгівлі, протокол засідання № 16 від 15.07.19 р.

Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. / [редкол. : М. В. Чорна (відпов. ред.) та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2019. – Вип. 2 (30). – 234 с.

Збірник містить статті з бухгалтерського обліку та фінансів, економіки підприємств харчування та торгівлі, міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності, менеджменту та маркетингу, готельно-ресторанної справи.

Збірник розраховано на наукових та практичних працівників, викладачів вищої школи, керівників підприємств торгівлі, аспірантів економічних та торговельних закладів вищої освіти.

УДК 657.1:642.5.024.3/.5:339
ББК 65.9 (4Укр) 42

© Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2019

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор

Чорна М.В., д.е.н., проф.

Заступник відповідального редактора

Гросул В.А., д.е.н., проф.

Відповідальний секретар

Михайлова О.В., к.е.н., доц.

Члени редакційної колегії

Борисова А.О., к.психол.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Бочуля Т.В., д.е.н., доц. (*ХДУХТ, Україна*)

Грінько А.П., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Зубков С.О., к.е.н., доц. (*ХДУХТ, Україна*)

Крейтгусс Ілмарс, PhD, перший проректор (*RISEBA University, Латвія*)

Круглова О.А., к.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Кругова А.С., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Мостинська Т.Л., д.е.н., проф. (*НУБіП, Україна*)

Пічугіна Т.С., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Прекурт О.М., PhD (*Bryant University, США*)

Савицька Н.Л., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Тарасова Т.О., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Шталь Т.В., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Янчев А.В., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Янчева Л.М., к.е.н., проф., перший проректор

(*ХДУХТ, Україна*)

Яцун Л.М., к.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Наукове видання

**ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ**

Збірник наукових праць

Видається з 2005 року

Випускається 2 рази на рік

Випуск 2 (30)

Відповідальна за випуск: О.М. Жданович
Редактор: Л.Ю. Кротченко

Комп'ютерна верстка: Т.В. Попова,
В.О. Конопліна

План 2019 р., поз. 2/

Підп. до друку 26.12.2019 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.

Ум. друк. арк. 14,6. Тираж 300 прим.

Видавець і виготівник

Харківський державний університет харчування та торгівлі
Вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4417 від 10.10.2012 р.

CONTENS

Section 1. ACCOUNTING AND FINANCE

- Hovorukha O., Yevlash T.** Features of dividends payments by joint-stock companies and limited liability companies: comparative aspect..... 7
- Bochulia T.** Innovative basis of information-analytical transformation of modern business..... 18
- Kovalevska N., Boychenko N., Nesterenko I.** IT-audit as a priority direction of internal control of activities of hotel enterprises..... 34

Section 2. ECONOMICS OF CATERING AND TRADE ENTERPRISES

- Smolnyakova N., Rezyk M.** Vitability of retail enterprises as a manifestation of competitive advantages implementation 46
- Buhrimenko R.** Smart-technologies in the system of infrastructure marketing retail development..... 59
- Staverska T.** Conceptualization of formation of the economic mechanism of providing sustainable development of a trade enterprise 68
- Chorna M., Shumilo O.** Creating a package of measures aimed at managing the economic security of retail trade enterprises..... 78
- Kashchena N.** Controlling in the system of managing economic activity of a trading enterprise 89
- Ketova T.** Private label as a factor of competitive advantage of a trading company..... 101
- Mykhailova O., Shynkar S., Volosov A.** Determination of directions of competitive advantages' development of domestic retail in conditions of european integration 111

Section 3. ECONOMIC THEORY AND FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

- Ushakova N., Kot O., Chernyshova L., Kozub V.** Evaluation of the effectiveness of social marketing activities of international trade networks..... 122
- Velychko K., Nosach L.** Practical aspects of regulation and specificity of implementation of blockchain technology in the modern monetary and financial sector 135
- Grinko A., Hrynko P.** The influence of the development of the institutional organization environment on increasing business efficiency in the context of digitalization of modern economy 146

Section 4. **MANAGEMENT AND MARKETING**

Zhegus O., Olinichenko K. Optimization of a higher education site as an internet marketing instrument	160
Melushova I. Classification of marketing performance indicator.....	175
Voloshin P., Dibrova V. Using visual and strategic modeling methods in management practice and business forecasting.....	185
Olshanskiy O., Kovyakh I. Coordination of the elements of the process management mechanism with the strategic priorities of the trade enterprises	199

Section 5. **HOTEL-RESTAURANT BUSINESS**

Vlasenko I. Prospects of the hotel institutions of Vinnytsia region in the context of tourism development	213
Alphabetical index	223
Requirements for the articles	228

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНОМУ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ

К.Ю. Величко, Л.Л. Носач

Визначено важливість ринку криптовалют і блокчейн-технологій як результату процесів глобалізації валютно-фінансових відносин та становлення цифрової економіки. Розглянуто підходи до державного регулювання ринку блокчейн-технологій та узагальнено існуючий світовий досвід державного регулювання блокчейну. Відзначено, що сучасний стан регулювання блокчейн-технологій в Україні знаходиться на початковій стадії. З огляду на це важливим завданням є вибір та формування моделі державного регулювання блокчейну як системної категорії. Наведено перспективні плани Міністерства цифрової трансформації України щодо активізації розвитку та регулювання блокчейн-індустрії в державі. Зроблено висновки щодо важливості прийняття відповідних законів на національному рівні, що сприятиме формуванню умов для функціонування ринку віртуальних активів з урахуванням балансу інтересів усіх учасників цього ринку та держави.

Ключові слова: блокчейн-технології, криптовалюта, віртуальні активи, державне регулювання блокчейну.

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ И СПЕЦИФИКА РЕАЛИЗАЦИИ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОМ ВАЛЮТНО-ФИНАНСОВОМ СЕКТОРЕ

Е.Ю. Величко, Л.Л. Носач

Определена важность рынка криптовалют и блокчейн-технологий как результата процессов глобализации валютно-финансовых отношений и становления цифровой экономики. Рассмотрены подходы к государственному регулированию рынка блокчейн-технологий, обобщен существующий мировой опыт государственного регулирования блокчейна. Отмечено, что современное состояние регулирования блокчейн-технологий в Украине находится на начальной стадии. С учетом этого важным заданием являются выбор и формирование модели государственного регулирования блокчейна как системной категории. Приведены перспективные планы Министерства цифровой трансформации по активизации развития и регулирования блокчейн-индустрии в Украине. Сделаны выводы о важности принятия соответствующих законов на национальном уровне, что будет

способствовать формированию условий для функционирования рынка виртуальных активов с учетом баланса интересов всех участников этого рынка и государства.

Ключевые слова: блокчейн-технологии, криптовалюта, виртуальные активы, государственное регулирование блокчейна.

PRACTICAL ASPECTS OF REGULATION AND SPECIFICITY OF IMPLEMENTATION OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN THE MODERN MONETARY AND FINANCIAL SECTOR

K. Velychko, L. Nosach

The importance of the cryptocurrency and blockchain technologies market as a result of globalization processes of monetary and financial relations and the emergence of the digital economy were determined. It was emphasized that blockchain technologies equate the role of traditional financial intermediaries through the creation of decentralized payment systems. The advantages of blockchain are: decentralization of reliability, saving time and resources, protection of personal data. In modern conditions, three main directions of blockchain implementation have emerged: cryptocurrency, smart contracts, IT applications (digital platforms, digital ecosystems). The prospects for the development of blockchain technologies are linked to the application in different spheres of economy. For example, the “smart contract” was embodied in the second-generation blockchain system “ethereum”, which embedded small computer programs directly into the blockchain system, what allowed the electronic display of financial instruments such as loans or bonds, not just cash, such as bitcoin.

Approaches to the state regulation of the blockchain technology market were considered and the existing world experience of state regulation of the blockchain was summarized. Foreign experience shows that in countries where the state pays attention to blockchain technologies, there is an effective economic development. It is proved that the experience of countries such as China, USA, Singapore, Estonia demonstrates the effectiveness of a systematic approach to public administration of blockchain technologies. In these countries, more blockchain patents have been implemented, and in China, the development of blockchain technology and the blockchain industry is a part of the national information development plan, which is actively supported at the federal and municipal levels. The perspective plans of the Ministry of Digital Transformation for activating the development and regulation of the blockchain industry in Ukraine were outlined. Conclusions were made about the importance of adopting relevant laws at the national level, which will help to create conditions for the functioning of the virtual assets market, taking into account the balance of interests of all participants in this market and of the state.

Keywords: blockchain technology, cryptocurrency, virtual assets, government regulation of blockchain.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Динамічний розвиток ринку криптовалют і блокчейн-технологій є значною подією у валютно-фінансовій сфері та результатом цифрової економіки. Блокчейн-технології нівелюють роль фінансових посередників, центральних банків та інших регуляторних структур, докорінно змінюючи традиційну банківську діяльність і створюючи альтернативу національним грошам. Усю глибину трансформації ще складно оцінити, але можливим є формулювання певних напрямків цього процесу. Поява децентралізованих платіжних систем, які дають можливість здійснювати електронні транзакції між учасниками системи в криптовалютах, оминаючи при цьому традиційні фінансові інститути, фіскальні органи та органи фінансового моніторингу, привертають увагу не лише експертів із фінансових операцій. У цьому контексті постає важливе питання державного регулювання блокчейн-індустрії.

Державне регулювання виступає важливим аспектом розвитку блокчейн-технологій як системи фінансових та інших послуг у будь-якій країні. З одного боку, воно здатне стимулювати розвиток, а з іншого – бути стримуючим чинником. В цьому полягає парадоксальність державного регулювання загалом та ринку блокчейн-індустрії зокрема. Світовий досвід державного регулювання блокчейн-технологій демонструє певну вичікувальну позицію щодо цього явища, але вже виділилися країни-лідери розвитку блокчейну, які ставлять за мету не просто регулювання цього ринку, а наголошують на важливості його розвитку в межах національного розвитку інформаційних технологій держави.

Сучасний стан дослідження та регулювання блокчейн-технологій в Україні перебуває ще на стадії становлення, тому є необхідність вибору і прийняття моделі державного регулювання блокчейну як системної категорії. При цьому актуальним є формування розумного співвідношення форм і методів державного регулювання як основи формування та розвитку блокчейн-технологій для всіх суб'єктів цього ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суть і технологічні концепції застосування блокчейну висвітлено в працях М. Свон, У. Могайр, А. Тапскотта та Д. Тапскотта, С. Равала, Л. Лелу, М. Кейсі та П. Вінья. Для вітчизняної науки тематика блокчейну є новою, проте окремі аспекти застосування блокчейн-технологій в аспекті розвитку фінансового сектору, правового регулювання та перспективи розкрито в роботах І. Дроніна, О. Маковоза та Т. Передерія, Г. Почечука, С. Хоружего, Л. Хідонг, Р. Радейко, Н. Ющенко та ін. Недостатньо висвітлено питання перспектив блокчейн-технологій із точки зору становлення регуляторного апарату на державному рівні.

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів блокчейн-технологій та узагальнення світового досвіду державного регулювання блокчейн-індустрії, формулювання пропозицій щодо удосконалення підходів регулювання блокчейн-технологій в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізаційні процеси у сфері валютно-фінансових відносин усе більше спрямовуються в бік цифрової економіки. Сучасна фінансова сфера – це епоха блокчейн-технологій та криптовалют. Бізнес-структури демонструють готовність використовувати криптовалюту та блокчейн-технології, більшість банківських структур також активно впроваджують блокчейн.

Появі блокчейн-технологій потрібно завдячувати винахіднику біткоїну – Сатоші Накамото. Загалом, блокчейн походить від англійських двох слів: block (блок) та chain (ланцюг), це, по суті, ланцюг блоків, база даних, яка складається з блоків. Відміною рисою блокчейну є децентралізація інформації, що зберігається, і саме цей факт спричинив бурхливий розвиток зазначеної технології.

Блокчейн – це не просто технологія зі зберігання та обміну даними, а справжній революційний технологічний прорив. Як відомо, за технологією блокчейну побудований біткоїн і усі інші криптовалюти. При цьому практичне застосування блокчейну є набагато ширшим, ніж фінансові транзакції. У блоки, з яких складається блокчейн, можна записувати весь спектр інформації, яка зберігається в паперовому вигляді (права власності на нерухомість, земельні кадастри, кредитні історії, медичні дані про пацієнтів та ін.).

Учасником системи блокчейну може стати будь-яка людина, що має комп'ютер. Усі користувачі мають однакові права, що суттєво відрізняє систему від уже існуючих у валютно-фінансовому секторі.

Ця система влаштована таким чином, що передбачає лише дві групи учасників:

- прості, тобто користувачі, що безпосередньо створюють записи в блоках, вони отримують уже готові блоки, які зберігаються на їх комп'ютерах, для перевірки своїх та чужих даних;

- майнери – ті, що створюють нові блоки за допомогою своїх обчислювальних потужностей, здійснюють збір записів простих користувачів, формують їх у блоки і розповсюджують мережею.

У сучасних умовах сформувалися три основні напрями реалізації блокчейну: криптовалюта, смарт-контракти (смарт-договори), ІТ-додатки (цифрові платформи) (рис. 1).

<p><i>Валюта</i> (Блокчейн 1.0)</p>	<p>Криптовалюта застосовуються в різних сферах, які мають відношення до грошей, наприклад у системах цифрових переказів та платежів. Станом на 1 березня 2019 року у світі зареєстровано 2097 криптовалют, а їх загальна капіталізація склала 130 млрд дол. США. Перші позиції зберігає біткоїн – більше 52% загальної капіталізації, друге місце – етеріум з часткою в 11% [3]</p>
<p><i>Контракти</i> (Блокчейн 2.0).</p>	<p>Цілі класи економічних, ринкових і фінансових операцій, в основі яких лежить блокчейн-технологія, працюють із різними типами фінансових інструментів – з акціями, ф'ючерсами, облігаціями, заставними, правовими титулами, «розумними» активами та «розумними» контрактами</p>
<p><i>Додатки</i> (Блокчейн 3.0)</p>	<p>Це технології, сфера застосування яких виходить за межі грошових розрахунків, фінансів і ринків. Вони поширюються на сфери державного управління, охорону здоров'я, науку, освіту, культурно-мистецьку сферу</p>

Рис. 1. Основні напрями реалізації блокчейн-технологій [1]

Наявна практика використання блокчейну дає можливість виділити основні переваги використання блокчейн-технологій (табл. 1).

Світовий досвід регулювання ринку криптовалют і блокчейн-технологій демонструє, що регулятори багатьох держав займають політику вичікування, а процес державного регулювання застосування блокчейн-технологій знаходиться здебільшого на початковому етапі розвитку.

Активність блокчейну можна пов'язати з процесом видачі блокчейн-патентів. Найбільша кількість патентів у сфері блокчейн-технологій зареєстровано в Китаї, США та Австралії.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що безперечним лідером у розвитку і використанні технологій блокчейну є Китай. Так, за оцінками Thomson Reuters і World Intellectual Patent Organization, у 2017 р. в Китаї було видано 225 блокчейн-патентів проти 59 у 2016 р., у США – 91 проти 21, а в Австралії – 19 проти 13 [4].

Таблиця 1

Переваги та перспективи впровадження блокчейну

Основні переваги використання блокчейн-технологій	Перспективи блокчейн-технологій
1	2
<p><i>Децентралізація</i></p> <p>Обмін даними між учасниками мережі здійснюється безпосередньо, виключаючи посередників</p>	<p><i>Застосування в різних сферах господарства</i></p> <p>Спочатку технологія блокчейну була основою для криптовалюти біткоїн. Проте з плином часу сфери її застосування розширюються. Будь-яка галузь, у якій є бази даних, може бути переведена на блокчейн</p>
<p><i>Захист особистих даних</i></p> <p>Безпека особистих даних (процес хеширування є незворотним) Хеш – це унікальний код, який змінюється постійно, якщо змінилася хоча б одна цифра або буква</p>	<p><i>Застосування «розумних контрактів»</i></p> <p>«Розумний контракт» / «smart contract» – впровадився в системі блокчейну другого покоління («ethereum»), яка вбудовувала невеликі комп’ютерні програми безпосередньо в систему блокчейну, що дозволило відображати в електронному вигляді фінансові інструменти (позики, облігації), а не тільки грошові кошти, такі як біткоїн. Станом на кінець 2017 року платформа розумних контрактів «ethereum» мала ринкову капіталізацію в 32,2 млрд дол. США</p>
<p><i>Надійність</i></p> <p>Блокчейн неможливо зламати, в цьому випадку потрібно мати доступ до всіх комп’ютерів мережі. Крім того, чим більше користувачів в системі, тим вище її захищеність.</p>	
<p><i>Економія часу та ресурсів</i></p> <p>Система працює 24 години на добу та 7 днів на тиждень, за рахунок її впровадження можлива економія коштів фірми (підприємства, фізичної особи, держави)</p>	

Примітка. Узагальнено на основі [1; 3]

Державне регулювання блокчейн-технологій можна поділити на два типи (рис. 2).

Типи державного регулювання блокчейн-технологій	
Відповідно до окремих норм права, шляхом розробки спеціальних законодавчих норм, нормативних актів для блокчейну на усіх рівнях державного управління	Функціонування у вже існуючому правовому полі, окрім регулювання специфічних проблем (окремий режим регулювання)

Рис. 2. Типи державного регулювання блокчейн-технологій

Перший тип, коли державне регулювання блокчейну здійснюється відповідно до окремих норм права, демонструє Китай. За таких умов розробляються спеціальні законодавчі та нормативні акти для регулювання блокчейн-технологій. При цьому державне регулювання блокчейн-технологій реалізується на федеральному рівні – уряд та міністерства (макрорівень) та на регіональному рівні – урядових органів провінцій Китаю. Державною радою Китайської Народної Республіки (КНР) прийнято національний план інформаційного розвитку Китаю (13-й п'ятирічний план), де особливу увагу приділено саме розвитку блокчейн-технологій та блокчейн-індустрії. Міністерство промисловості та інформаційних технологій КНР випустило у 2018 році так звану «Білу книгу» щодо блокчейн-індустрії, яка містить поглиблений аналіз сучасного стану блокчейн-індустрії КНР, прогнозні тенденції розвитку цієї сфери і стандарти застосування блокчейн-технологій. У «Білій книзі» зазначено, що блокчейн є передовим напрямом світового технологічного розвитку, надалі буде широко застосовуватися в китайській економіці, і стане головною підтримкою для побудови цифрового Китаю [5].

Регіональні державні органи провінцій прийняли низку документів щодо розвитку блокчейн-технологій. Так, провінції Чжецзян, Фуцзянь, Цзянсу, Гуандун, Гуйчжоу, Цзянсі, Чунцін Шаньдун, Внутрішня Монголія випустили вказівки щодо блокчейну, а деякі провінції включили питання розвитку блокчейн-технологій як складового елемента у 13-му п'ятирічному плані стратегічного розвитку регіону. У КНР активно утворюються індустріальні парки – зони розвитку блокчейн-технологій, яким надається пріоритетна підтримка. Лідерами тут є такі провінції: Шеньчжень, Ханчжоу, Гуанчжоу, Гуйяні, Гуанчжоу.

Сполучені Штати Америки в питаннях державного регулювання блокчейну дотримуються другої моделі. Регулювання блокчейн-технологій здійснюється в США на макрорівні федеральним урядом і

федеральними агентствами, а на мікрорівні – урядовими органами штатів безпосередньо. Поки не затверджені єдині нормативи щодо регламентації розвитку блокчейн-технологій на території США, тому державне регулювання реалізується на рівні федеральних агентств США в межах їх компетенції. Проте на додаток до цього державні органи США приймають локальні положення та правила застосування блокчейну. Основний вектор регулювання в США блокчейн-технологій – це інтегрування цього регулювання в уже існуючу систему нормативного регулювання цінних паперів, грошового обігу та оподаткування.

У Сінгапурі активно підтримується розвиток ринку криптовалют і блокчейн-проектів. Спеціального регулювання щодо криптоактивів у країні поки не прийнято, але розроблено законопроект про платіжні послуги, покликаний регулювати інфраструктуру, пов'язану з випуском та обміном криптовалют (має бути прийнятий у парламенті). Сфера криптоактивів регулюється роз'ясненнями регулятора. До випуску та обігу окремих криптографічних токенів застосовуються вимоги законодавства про інвестиційні послуги та цінні папери, якщо такі маркери відповідають визначенню цінних паперів. Криптовалюту – токени, що використовуються як засоби обміну або платежу для податкових цілей – віднесено до групи надання послуг, що призводить до стягування ПДВ під час здійснення операцій з криптовалютою. Від криптовалютних бірж сінгапурський фінансовий регулятор (Monetary Authority of Singapore) вимагає дотримання основних вимог законодавства щодо протидії відмиванню грошей (проведення ідентифікації клієнтів, оформлення звітності про проведення підозрілих транзакцій та ін.).

Цікавим є досвід Естонії як лідера застосування блокчейн-технологій, де працює програма e-Estonia. Блокчейн тут є цілком законним. Зокрема, блокчейн застосовується в системі персональної ідентифікації громадян. Через цю технологію тут здійснюються вибори представників до уряду, є можливість сплачувати податки і реєструвати бізнес.

Доречно зауважити, що на сьогодні блокчейн-технології пов'язані з фінансовими ринками (криптовалюта, токени, майнінг), знаходяться на ранній стадії розвитку і, безумовно, потребують державного регулювання, проте доцільним на цьому етапі є використання механізму саморегулювання. Такі саморегульовані структури можуть об'єднувати учасників цифрових платформ і самостійно розробляти правила, обов'язкові до виконання, утворювати компенсаційні фонди тощо.

Використання інституту саморегульованих структур сприятиме зниженню фінансових ризиків, ризику шахрайства, зробить ринок криптовалют більш прозорим, допоможе напрацювати уніфіковані рішення застосування блокчейн-технологій. Саме розумний баланс державного регулювання та механізмів саморегулювання допоможе ефективному розвитку блокчейн-технологій. Питання щодо визначення цифрових активів, юридичних аспектів володіння цифровими активами, реєстрації криптовалютних платформ, оподаткування – це, безумовно, сфера державного регулювання, але низка питань щодо процедури обігу криптовалют – належить до саморегулювання.

Тому більшість фахівців вважають, що державне регулювання блокчейн-технологій має бути вкрай виваженим та розумним. Надмірне державне регулювання буде стримувати розвиток блокчейн-технологій та, як наслідок, призведе до їх неефективності. Головна мета регулювання має бути скерована на забезпечення захисту приватних інвесторів від шахрайства, створення механізмів передачі інформації між державними органами. Саме це – ключові складові раціональної стратегії регулювання блокчейну.

Позитивним щодо розвитку ринку блокчейну в нашій країні є поява Міністерства цифрової трансформації України, яке наголосило, що питання впровадження блокчейн-технологій та їх застосування в державному управлінні та розвитку віртуальних активів є нагальними.

Н.Л. Ющенко зазначає, що «Україна входить до топ-14 країн світу за рівнем впровадження блокчейн-технологій, а в криптовалюті знаходиться 2,5% ВВП – 2,5 млрд дол. США» [2, с. 269]

У цьому контексті необхідним у найближчій перспективі є визначення на законодавчому рівні низки термінів щодо блокчейну (криптоактив, віртуальний актив, операції з криптовалютами, токен, токен-актив, розподільний реєстр), внесення відповідних змін до Закону «Про публічні реєстри» та його схвалення. Крім того, Міністерство планує імплементувати рекомендації Міжнародної групи з протидії відмиванню «брудних грошей» ФАТФ (FATF – Financial Action Task. Force – це впливовий міжурядовий орган, створений у 1989 р.).

Також планується запровадити блокчейн-технологію в державних реєстрах, легалізувати майнінг, залучити до України міжнародні криптовалютні біржі та зробити максимально неможливими зловживання на ринку віртуальних активів.

Важливим є розроблення адекватного варіанта оподаткування у цій сфері. У Верховній Раді зареєстровано проект закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів

України щодо оподаткування операцій з криптоактивами», який був розроблений блокчейн-спільнотою, Міжфракційним депутатським об'єднанням Blockchain4Ukraine Верховної Ради України, Офісом ефективного регулювання BRDO та командою Міністерства цифрової трансформації.

На сьогодні сформульовані такі принципові положення щодо оподаткування у блокчейн-індустрії: 5% – ставка податку на доходи фізичних осіб для інвестиційного прибутку від продажу криптоактивів строком на п'ять років; інвестиційний прибуток від операцій з криптоактивами розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу криптоактиву, та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого криптоактиву та/або на створення такого криптоактиву; операції з продажу криптоактивів не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість [6].

Безумовно, прийняття такого закону сприятиме формуванню умов для функціонування ринку віртуальних активів, дотримуючись балансу інтересів усіх суб'єктів цього ринку та держави, яка отримає додаткові податкові надходження від операцій із віртуальними активами, відповідно до законодавства України.

Висновки. Цифрова економіка – це перш за все економіка даних. Блокчейн-технології є новою моделлю збору, зберігання та обробки інформації, застосування якої є важливою складовою економічного розвитку в умовах глобалізаційних викликів. Блокчейн-технології трансформують міжнародну валютно-фінансову сферу та мають величезний потенціал використання, тому потребують подальшого вивчення та розробки критеріїв регулювання. Використання блокчейну – це можливість скоротити вартість транзакцій, збільшити прозорість і довіру до системи, а також зменшити витрати на процеси.

У сучасних умовах держава повинна активно долучатися до трансформаційних процесів шляхом формування ефективних механізмів державного регулювання блокчейн-індустрії. Маючи за приклад зарубіжний досвід регулювання, на національному рівні нагальним є прийняття законодавчих змін (у контексті доповнення відповідних законів термінологією, підходами до оподаткування, легалізації майнінгу та ін.) та запровадження блокчейн-технології в державних ресстрах, а також ужиття заходів для протидії зловживанням на ринку віртуальних активів.

Список джерел інформації / References

1. Свон М. Блокчейн. Схема новой экономики / М. Свон. – М. : Олимп-Бизнес, 2017. – 240 с.
Swan, M. (2017), *Blockchain. Blueprint for a new economy [Blokchejn. Shema novoj ekonomiki]*, Olimp-Biznes, Moscow, 240 p.
2. Ющенко Н. Л. Розвиток блокчейн-технологій в країні та світі / Н. Л. Ющенко // Економіка та управління національним господарством. – 2018. – Вип. 19. – С. 269 – 275.
Yushchenko, N. (2018), “The development of blockchain technologies in the country and the world”, *Economy and Management of National Economy* [“Rozvitok blokchejn-tehnologij v kraini ta sviti”, *Ekonomika ta upravlinnya nacionalnim gospodarstvom*], No. 19, pp. 269-275.
3. “Crypto-Currency Market Capitalizations” [Coin Market Cap], available at: <https://coinmarketcap.com/>
4. Joseph By Young, “China And Blockchain: Most Patents And More Governmental Funds”, available at: <https://coingecko.com/news/china-and-blockchain-most-patents-and-more-governmental-funds>
5. “White Paper on China’s Blockchain Industry”, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=570f40c6-cc88-4c31-8fc6-4c65bc8592bb>
6. Мінцифри підготувало законопроект про оподаткування операцій з криптовалютами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://finbalance.com.ua/news/mintsifri-pidhotuvalo-zakonoproekt-pro-opodatkuvannya-operatsiy-z-kriptovalyutami>
“The Ministry of Digital Information has prepared a bill on taxation of transactions with cryptocurrencies” [“Mincifri pidgotuvalo zakonoproekt pro opodatkuvannya operacij z kriptovalyutami”], available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=570f40c6-cc88-4c31-8fc6-4c65bc8592bb>

Величко Катерина Юрївна, канд. екон. наук, доц., кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: 0503018920; e-mail: eklevyna@gmail.com .

Величко Екатерина Юрьевна, канд. экон. наук, доц., кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: 0503018920; e-mail: eklevyna@gmail.com.

Velychko Kateryna, PhD in Economics, Associate Professor, Department of International Economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: 0503018920; e-mail: eklevyna@gmail.com.

Носач Лариса Леонідівна, канд. екон. наук, доц., кафедра економіки та маркетингу, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Адреса: вул. Чкалова, 17, м. Харків, Україна, 61000. Тел.: 0959184177; e-mail: larysanosach.uk@gmail.com.

Носач Лариса Леонидовна, канд. екон. наук, доц., кафедра економіки і маркетинга, Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт». Адрес: ул. Чкалова, 17, г. Харьков, Украина, 61000. Тел.: 0959184177; e-mail: larysanosach.uk@gmail.com.

Nosach Larisa, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Economy and Marketing, National Aerospace University named after N. E. Zhukovsky «Kharkiv Aviation Institute». Address: Chkalova str., 17, Kharkiv, Ukraine, 61000. Tel.: 0959184177; e-mail: larysanosach.uk@gmail.com.

DOI: 10.5281/zenodo.3602669

УДК 330.341.2:338.364

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

А.П. Грінько, П.Л. Грінько

Визначено ключові аспекти розвитку бізнесу в умовах цифровізації сучасної економіки, досліджено чинники впливу на розвиток підприємництва в сучасній економічній системі України. Для підвищення ефективності економічної діяльності запропоновано застосовувати інтеграційну теорію, за якою підприємства генерують і підтримують потоки не тільки товарів/послуг, але й інформаційні, технологічні та потоки взаємних зобов'язань і відповідальності, які трансформуються в цифровій економіці та набувають самостійного значення.

Ключові слова: цифровізація, бізнес, інновацізація, неоінституціоналізм, підприємництво.

ВЛИЯНИЕ РАЗВИТИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО- ОРГАНИЗАЦИОННОЙ СРЕДЫ НА ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ

А.П. Гринько, П.Л. Гринько

Определены ключевые аспекты развития бизнеса в условиях цифровизации современной экономики, исследованы факторы влияния на развитие предпринимательства в современной экономической системе

© Грінько А.П., Грінько П.Л., 2019

Алфавітний покажчик

Бойченко Н.В.	34
Бочуля Т.В.	18
Бутріменко Р.М.	59
Величко К.Ю.	135
Власенко І.В.	213
Волосов А.М.	111
Волошин П.В.,	185
Говоруха О.О.	7
Гринько П.Л.	146
Грінько А.П.	146
Діброва В.А.	185
Євлаш Т.О.	7
Жегус О.В.	160
Кащена Н.Б.	89
Кетова Т.Б.	101
Ков'ях І.І.	199
Ковалевська Н.С.	34
Козуб В.О.	122
Кот О.В.	122
Мелушова І.Ю.	175
Михайлова О.В.	111
Нестеренко І.В.	34
Носач Л.Л.	135
Олініченко К.С.	160
Ольшанський О.В.	199
Резник М.О.	46
Смольнякова Н.М.	46
Ставерська Т.О.	68
Ушакова Н.Г.	122
Чернишова Л.О.	122
Чорна М.В.	78
Шинкар С.М.	111
Шуміло О.С.	78